

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in
uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer
Inserati: enostopna petlitrstica 30 vin., pogojen prostor, poslana
v reklame 40 vin. — Izbavitelj prejema upravištvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.
Reklamacije lista so poštne prost.

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8
(tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11.
dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelje in
praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Netrankirana pisma se ne
sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za
Avstro-Ogrsko in Bosno K 21-60, polletna K 10-80, četrtletna
K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletna K 26-40; za
ostalo inozemstvo in Ameriko celoletna K 36-.

Posamezne številke po 8 vin.

Stev. 396.

V Ljubljani, v ponedeljek dne 30. septembra 1912.

Leto II.

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob 11. dopoldne in
slane naročnina

Za avstro-ogrske kraje:

celoletna	K 21-60
polletna	10-80
četrtletna	5-40
mesečna	1-80

Za Nemčijo:

celoletna	K 26-40
polletna	13-20
četrtletna	6-60
mesečna	2-20

Za ostalo inozemstvo celoletno 36 kron
in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Na-
ročnino je pošiljali naprej.

Posamezna številka 8 vin. v administraciji
in tobakarnah:

Naročnina se pošilja pod naslovom: Uprav-
ništvo „Zarje“ v Ljubljani.

Za vse...

Kdor čita meščansko časopisje in kdor po-
sliša klerikalne in liberalne govornike zlasti
pred raznimi volitvami, lahko sto- in stokrat
vede, da so meščanske stranke vsem slojem
enako pravične in da se za vse razrede pote-
kuje: le socialisti škijejo samo proti kapitalu
in samo proti bogatim razredom, kar je strašno
nesramno in tudi nevarno. Tako pesemco poje
dr. Rybaf in dr. Krek, dr. Ravnihar prav tako
kakor Benkovič, gode iz solzava »Edinost« kakor
pobožni »Slovenec« ali »Slov. Narod«.

»Za vse!« Prav lepo in socialni demokratije
menijo, da bi družba morala v resnici za vse
svoje ude skrbeti v enaki meri, ampak — So-
cialni demokratije smo teh misli, da je najpo-
dalje treba ustvariti razmere, da bodo interesi
vseh soglašali. Kedar bodo interesi vseh so-
glašali, bo pospeševanje skupnega blagra lahko
stvar in skupna korist bo obenem korist vsa-
kega poedinca. V sedanjih državah pa je obljuba,
ki je namenjena vsem v enaki meri, plitka laž.

Kakšna pa je ta država?
Postavljena je na podlagi neenakosti in
njeno delovanje povečuje razločke in postruje
nasprotja. Njen poklic je, držati žakelj organi-
ziranemu bogastvu in mu pomagati, da izko-
rišča delo.

O neenakosti je odveč vsaka beseda, saj
je preočitna. Kaj pomenja fraza, da smo pred
postavo vsi enaki, ko pa smo neenaki v živ-
ljenju? Kaj nam pomaga širokousten paragraf,
ko nam pa ne podaja gnotne enakosti? Ali ni
lažljiva enakost, ki jemlje siromačku do zad-
njega vinarja vse, kar se mu le vzeti da, v tem
ko pušča bogatino toliko, da bi neštevilne dru-
žine lahko živele od njegovih ostankov ne le
brez skrbi, temveč prav prijetno in udobno.

Za koga in za kaj jemlje država svojim
udom?

Leto za letom požro izdatki Avstrije za
državne dolgove skoro pol mi-
ljarde kron. Te pol milijarde prihaja iz
žepa vsega prebivalstva brez izjeme, največ pa
iz žepa delavskega ljudstva, ki plača vsled svo-
jega števila ogromno večino neposrednih dav-
kov, in se izteka v blagajne kapitalistov, v

blagajne Rothschildov in njegovih krščenih
pajdašev, ki delajo kupčije za državo.

S svojim kreditom ima kapitalizem mo-
derno državo v trdih kleščah in gmotno izkori-
ščanje je dvojni. Kapitalist podjetnik jemlje
brez lastnega dela obresti od kapitala, ki ga je
dal promet. Dobiček mu morajo ustvarjati del-
avski sloji. Njegov profit je njih žrtev. Iz brez-
delnega dobička sestavlja nov kapital. Posodi
ga državi in zopet dobiva obresti brez lastnega
truda. Država, ki mu jih plačuje, si poišče vir
dohodkov na edinemu mestu, kjer ga je najti.
Pri ljudstvu! V obliki davka, pri kavi, pivu, soli,
pri stanovanju itd. ga vzame prebivalstvu, pa ga
odda kapitalistu. Cesar ni ta že vzel delavcu v
svojih podjetjih, mu vzame za obresti držav-
nega dolga. Država je le njegov komi, njegov
eksekutor, njegov priganjač.

Država je za kapitalizem velik rezervuar:
vanj se stekajo delavski vinarji po stoterih kan-
nalih, on pa zajema iz njega po milijonih. Nje-
govim gmotnim interesom, njegovemu oboga-
tenju služi ta država, po njegovi volji, ki jo pod-
pira sila kapitala, je ta država razredna, ka-
pitalistična.

Zato je očiten nezmišeln in nemogoče prič-
kovanje, da naj stranka, ki podpira sedanjih drž-
javni red, služi vsem enako. Odločiti se je
treba ali za kapitalizem proti ljudstvu, ali za
ljudstvo proti kapitalizmu. Kdor se obojavlja,
kdor se ne upa z jasno besedo na dan, ta je s
tem že priznal, da stoji na strani kapitalizma.

Le socialna demokracija vodi boj zoper
kapitalizem in samo socialna demokracija more
rešiti državo iz krempljev bogate plutokracije,
ker je ne veže nobena soročina na sedanjih dru-
žabni red. Samo v državi, ki ne bo prisiljena
metati ogromen del svojih od ljudstva iztlač-
enih dohodkov leno pasečemu kapitalizmu in
žrelo, je mogoče izboljšati položaj delavskega
ljudstva. Ljudska politika mora biti protikapitali-
stična, socialistična.

C. kr. stavkokazna posre- ovalnica.

Socialni demokratični delegati Ellenbogen,
Schulmeier in Pittoni so v avstrijski delegaciji
vložili sledečo interpelacijo na vojnega mi-
nistra: »Arbeiter-Zeitung« je dne 13. septembra
pod gorenjim naslovom objavila sledeči članek:

C. kr. stavkokazna posredovalnica.

Pred kakima dvema letoma se je z velikimi
troški patriotizma, ob zbiranju vseh mogočih
ustanovitelj Srebrni Križ. Predsednik Lloyda,
Derschatta je bil postavljen na čelo tega dru-
štva, ki je našlo najzivejšo navdušenje pri
vseh podjetniških organizacijah. Oficielno se je
kot naloga Srebrnega Križa označevalo posre-
dovanje dela iz vojaške službe odpuščenim vo-
jakom. Nezaupljivost delavcev napram tej or-
ganizaciji, za katero je prihajalo mnogo denar-
ja iz vseh slojev delavskih sovražnikov, je bila
poumljiva. Izkazalo se je za popolnoma opravi-
čeno vsled prakse Srebrnega Križa. Iz vojaške
službe odhajajočim vojakom so se dajali na-

* Naslov in pa debelo tiskana mesta so bila
konfiscirana.

slovi obratov v katerih se je stavkalo. Tako je,
kakor smo bili kar od začetka slutili, iz Srebr-
nega Križa postala stavkokazna posredovalnica
in polkovni komandanti, oficirji in podčastniki,
ki so delovali za Srebrni Križ, so postali stav-
kokazni posredovalci.

Srebrni Križ si je s tem v najvišji meri
pridobil nezaupanje delavcev. Zdi se, da nje-
govo ime odvratno vpliva na vojake, odhajajo-
če iz vojaške službe. Zategadelj se sedaj o
Srebrnem Križu in o njegovem stavkokaz-
nem posredovanju malo govori, vzlic temu se
vrši to posredovanje samo pod drugo obliko, ni
pa ponohalo. Zdi se, da se hoče vojake, ki se
tako energično zadržujejo od zvez z vnanjim
svetom, le boljše varati, ako se danes ne govori
več toliko o Srebrnem Križu, ki jim je ostal
v spominu še izza časa njihove svobode. Po-
sredovanje dela postaja direktna zadeva arma-
de, vpliv c. kr. poveljstvene oblasti.

Danes se potem armade direktno posre-
dujejo stavkokazi. V popolni odvisnosti se na-
hajajočega delavca opozarja njegov vojaški
predstojnik, kateremu pod težkimi kaznimi ni
dovoljeno ugovarjati, na obrate, v katerih naj-
de, kadar odloži cesarsko suknjo, delo. Toda
istočasno mu zamočuje, da se v teh obratih
stavka. Na prav nezasišan način se skuša pri
tej c. kr. stavkokazni posredovalnici izbrati
mošč države. Delavci se, dokler stoji še pod vo-
jaškim pravom, priganjajo v obrate, katerih se
neuniformirani tovariši izogibajo; od teh obra-
tov se vsi delavci obračajo z zaničevanjem, ker
nečijejo priditi na glas izdajalca.

Do zadnjega dne predolge službene dobe
se opominjajo vojaki, da imajo višjo poštenje
nego civilisti, da so suknji, ki io nosijo, dolžni
posebno čast, da naj gojijo pogum, vztrajnost,
požrtvovanost, čuvstvo časti, stanovsko čast,
da naj se povzdigujejo nad drugimi, ki niso vži-
vali vzgoje v kasarnah. Sele militarizem je —
tako se pripoveduje vojakom — ustvaril iz njih
popolne ljudi, tu se je dovršila njihova vzgoja,
tu so se naučili biti složni za veliko stvar in tu
so spoznali tudi pravo in pomen vojniških člankov.
Vojaku se vojni članki pojasnjujejo na mnogih
zgodbe, zmerom in zmerom se ga z nova po-
učuje, da more izdajstvu slediti samo smrtna
kazen, da je le-ta pravična in potrebna. Smrt,
tako uče oficirji, ne tvori še sama kazni za iz-
dajalca, zaničevanje vseh zvestih, vseh pridnih
vojakov sledi izdajalcu še v grob, njegovo ime
ostane zavrženo in zaničevano, dokler je kaj
spomina nanj. Izdajstvo justficiranega ostaja
sramota za njegove sivoce, za tiste, ki so bili z
njim prijazno občevali, za kraj, v katerem se je
bil porodil. Stoterokrat se vojaški redčitajo in
razlagajo ti vojni članki in pojasnjujejo na zgle-
dih... In konec cele vaje je sistematično nava-
janje vojakov v vojaški suknji k izdajstvu na
njihovih lastnih najvišjih interesih, na njihovih
interesih kot profetarcev.

Ako ne bi vedeli, da so koristni kapitalizma
svetejši celo od interesov militarizma, potem
bi smatrali, da izvira postopanje vojaških ob-
lasti pri posredovanju iz vojaške službe odhaj-
ajočih vojakov za obrate, v katerih se stavka,
iz lahkomišelnosti in samolastnosti organov, ki
se ne zavedajo svoje odgovornosti. Žalbog na
ne smemo računati s prevlečko vretosti ali z

nerazumnostjo podrejenih organov, prepriča-
ni smo, da so vodilni krogi vojaške uprave po-
učeni o tej posebni vzgoji k zvestobi in zoper
izdajstvo. To vrši vojaška stavkokazna posre-
dovalnica tako temeljito, da postaja s tem vsa-
ko razlaganje vojniških člankov brez vrednosti. S
povišanim čuvstvom časti bi imeli vojaški zapu-
stili, kasarno in prvo dejanje, ki se jim prisoja,
kadar se vrnejo v civilno življenje, je nizkotno
izdajstvo na vseh interesih, ki bi jim morali biti
sveti, ako si hočejo kot delavci v civilnem živ-
ljenju zagotoviti ali ohraniti pravo mesto.

Seveda se utegne ugovarjati, da sodi voja-
ška uprava stavkokazno drugače kakor del-
avci in njihove organizacije. Pa svetu najbolj
oduženemu oficirju mora biti jasno, da zapade
iz vojaške službe prihajajoči delavec kot stav-
kokaz zaničevanju najboljših in najvrlejših del-
avcev, da ga, in naj c. kr. vojaška uprava sodi
o tem kakor hoče, vsa njegova okolica za vse
življenje ožigosa kot izdajalca. Vojak torej one
samozavesti, samospoštovanja, zavesti, da je
popolen in pošten mož, kar predstojniki od vsa-
kega vojaka zahtevajo, ne more imeti, če se da
izbrabiti za stavkokaza. Ali je morda na svojo
čast toli ponosna vojaška uprava v času tako
močno razvitega delavskega gibanja slepa za
ponižujoči in zaničljivi posel delavca-stavkoka-
za? Ali, vojaška uprava ne ve, da stavkokaza
ne zaničujejo samo njegovi poštenti tovariši, da
ga tudi njegovi predstojniki, da ga tudi njegov
podjetnik ne smatra za polnovrednega človeka.

Vojaki ki odlagajo danes cesarsko suknjo,
so lahko v kratkem postavljeni pred sovražni-
ka, z zmanjšanim čuvstvom časti, z drugačno
oceno izdajstva se bodo v resnem času vračali
k orožju, ako so si od svojih predpostavljeneh
kot zadnji spomin na vojaško službo ohranili in
izdajstvu potom posredovanja k iz-
dajstvu.

Že nedavno tega smo poročali, da se išče-
jo za tovarno vagonov v Nesselsdorfu odslu-
ženi vojaški. Cela vrsta dopisov nam priča o
razburjenosti med delavci, ki jo je povzročilo
postopanje vojaške oblasti. Toda tudi iz kasarn
smo dobili dopise, ki nam dokazujejo, da nabi-
ranje stavkokazov potom oficirjev ni noben
osamljen pojav. Tako se nam poroča, da se s
poveljem polkovnik poveljstva 14. domobran-
skega polka v Brnu od 6. septembra vojaški, ki
stopajo iz vojaške službe ter se vračajo zopet
k svojemu civilnemu poklicu, kolikor je med
njimi kličavniciarjev, sukačev, livačev, kova-
čev, mizarjev pozivljajo, da si v nesselsdorfski
tovarni vagonov poiščejo delo. Že ta poziv,
da naj se vojaški oglašijo za delo, je za osebe,
stoječe v vojaški službi, nekaj čisto drugačnega
nego pa sličem poziv v civilnem razmerju. V
brigadnem komandu domobranskega polka št.
26. v Brnu leže v kasarni mezdne liste nessel-
dorfske tovarne vagonov in službujoči oficir
daje kakor kak spreten posredovalec dela in-
formacije o mezdnih pogojih. V polkovni pisar-
ni se mezdne tab. nesselsdorfske tovarne pom-
nožejuje. Za enajsto kompanijo je bilo na vo-
jake, ki so šli na dopust, izdano povelje, da naj
se, ako nimajo dela, osebno pri stotniku odgla-
sajo. Nadalje se poroča, da se je v Mislivoricu
pri manevrih od strani zbornega poveljstva
naznaniilo, da naj se možje po dovršeni vojaški
službi zglase v Nesselsdorfu za delo. Ti zgledi
bodo pač zadostovali za pojasnitev gorečnosti

A. K. OPPEN:

Sosedov dom.

(Dalje.)

O tem bodo odločevali porotniki, — je
odvrnil osorno. — Zakaj pa so Vam bili zavojni
neprilčni? Ali niso imeli reči nobene vrednosti
za Vas? Ali bi ne bilo bolj preprosto, da ste
ij pustili v hotelu in potem poslali koga ponje?
Če ste namreč hoteli vprizoriti malo komedijo
le svojemu očetu in ne vsemu mestu!

Da, gotovo, — je odgovoril Howard.
Slednje bi bilo naravnije. Toda nisva sledila
razumu, temveč le muham moje žene. Vrgla
sva, kakor rečeno, zavojne proč in se še dolgo
smejela zaradi nalinega uspeha. Zakaj stara
ženska ni le naglo pobrala zavojev, temveč je
potem z njimi bežala proč, kakor da si je obe-
talala od najdbne veliko korist.

Lahko ste se smejali, — je pripomnil
kórner s trdim glasom. — Zdelo se Vam je zelo
smešno. — Še enkrat je ostro in ironično pogle-
dal pričo, potem se je obrnil do porotnikov, ka-
kor da jih hoče vprašati, kako sodijo o tem pri-
siljenem, sumljivem pojasnilu. Toda ti očividno
niso vedeli, kaj naj si mislijo in zato je kórner
zopet pogledal pričo, ki je bil od vseh najbolj
miren.

Gospod Van Burnam, ko ste danes jut-
raj zagledali klobuk svoje soproge ste se mo-
čno prestrašili. Čemu? In zakaj ste do sedaj
trdovratno trdili, da o umorjenki ne veste ni-
česar? Zakaj nam vse to pripovedujete šele
sedaj?

Ko bi imel zagovornika ob strani bi
me tega gotovo ne izpraševali. Zagovornik bi
me nedvomno prepovedal odgovarjati na taka
vprašanja. Pa tudi tedaj bi Vam priznal, da me
je nesreča, ki je doletela mojo ženo, tako pre-
tresa, da sem pod prvim vtiskom sledil svoje-
mu nagonu in prikrival vse, kar sem vedel o
umorjenki. Mislim sem si, če ostanejo vezi med

menoj in umorjenko prikrite, me ne doseže
sum, ki je letel na njenega spremljevalca. In
kakor vedno, — onemu nagonu nisem mogel
trajno slediti ob tako resnem zasliševanju.
Kljub temu sem vztrajal po možnosti dolgo pri
svoji prvotni izjavi, morda vsled trglovlavosti,
ki je že od nekdaj moja napaka, morda tudi,
ker nisem maral priznati, kako nespametno je
bilo od mene, da sem ugodil želji svoje žene.
Ko sem pa zagledal klobuk, sem spoznal v
njem neovrgljiv dokaz, da je bila moja žena v
hiši mojega očeta, izgubil sem vse zaupanje na
uspeh svojega poizkusa. Lahko sem tajil, da
sem spoznal njeno postavo, njene roke, in celo
brazgotino na njeni nogi, ker utegne draga žen-
ska imeti slične znake na sebi. Toda klobuk
sem moral spoznati. Preveč ljudi jo je videlo z
njim.

Kórnerju ni zadoščalo to dolgo pojašnje-
vanje. — Da, da, že razumem, — je dejal stro-
go. — In upam, da bodo tudi gospodje porotni-
ki ta pojasnila prav umeli. Če le ne bodo po-
zabili, da je tudi pri tem gospa Van Burnamova
vse storila, da bi napravila vtis preproste de-
klice, ter v to svrhu oblekla celo preprosto
perilo. Čemu taka opreznost, ko je pa prin-
esla v hišo klobuk, v katerem je bilo označeno
ime prve modistke?

Ženske ne preudarijo vsega. Nosila je
ta klobuk posebno rada in ga ni hotela zavreči.
Menila je, da ga skrrije kjerkoli v veliki hiši,
tako mi je vsaj dejala, ko ga je prinerala pod
svršnikom skritega v hišo.

Kórner očividno ni verjel nobene be-
sedice in je začuden gledal pričo. Opaziti je
bilo, kako se njegovo zaničevanje pretvarja
v radovednost. Nisem se čudila temu: že ve-
denje Howarda Van Burnama samo je bilo pre-
čudno, ne glede na to, katera njegovih izjav,
dopoldanska in popoldanska je bila resnična.
Sele odgovor na naslednje vprašanje je neko-
liko pojasnjeval to zamotano zadevo.

Kórner ga je vprašal: — Iz katerega

vrozka ste spremili svojo soprogo v tako pozni
uri v neobljudeno hišo svojega očeta ter jo
pustili vsi noč tam samo?

Ne morem Vam navesti nobenega pa-
metnega in za Vas verjetnega vrozka, — je
dejal Howard. — Toda ono noč sva bila oba
brezopametna, sicer ne bi stal danes tukaj in
ne bi pojasnjeval, kar se ne strinja z normal-
nimi dejanji. Moja žena je hotela biti in vsak
način prva, ki bi pozdravila mojega očeta na
pragu njegove hiše. Izprva je namenjavala po-
zdraviti ga odkrito kot snaha, šele pozneje se
je domislila, da se mu hoče predstaviti kot go-
spodinjo, zaradi katere nam je on brzojavil
in ki ga je imela pričakovati. Brzjavko smo
prejeli precej pozno in ni bilo več časa, da bi
mu bili preskrbeli gospodinjo. Bala smo se tudi,
da bi moj oče dospel zgodaj zjutraj; vsled tega
me je žena prosila, naj jo pustim prenočevati
v hiši. Nisem ij ugovarjal, da je ne razdražim.
Nisem slutil, da se ji utegne vsled moje od-
stranitve kaj pripetiti, ali da bi jo utegnulo biti
v veliki hiši strah. Toda boljše rešeno, ona se
ni domislila tega. Prosila me je, naj ne ostanem
pri njej, ko sem opomnil kako prazna in zapu-
ščena je ta hiša. Rekla je, da je predobro volje,
da bi jo bilo strah, ali da bi sploh mislila na kaj
dr drugega, nego na presenečenje, ki ga pripravi
očetu in sestram, ko spoznajo, da ljubka go-
spodinja ni druga, kot dolgo zaničevana sva-
kinja in snaha.

In zakaj? — je začel kórner in se vsled
razburjenja sklonil tako daleč naprej, da sem
lahko opazila obraz mr. Gryca, ki se je bil tudi
naprej sklonil, da ne bi preslišal nobene be-
sedice te čudne priče, — zakaj govorite o strahu?
Iz kakšnega vrozka mislite, da je bilo so-
progo po Vašem odhodu strah?

Zakaj? — je ponovil priča z glasom,
ki je kazal začudenje nad pomanjkljivo bistro-
umnostjo vprašalca. — Ali se ni vsled strahu
in obupa usmrtila? Ali je nisem zapustil zdrave
in najboljše volje; kako naj si drugače tolma-

čim njen samomor? Ali ni pripisovati njene
smrti blažnemu strahu, ki se je je hipno po-
lastil?

Tako! — je zaklical kórner z nezaup-
nim glasom, ki je tolmačil čustva večine nav-
zočih. — Torej menite, da se je Vaša soproga
sama usmrtila?

Trdno sem uverjen o tem, — je odgo-
voril priča ter mirno gledal po navzočih. Sa-
mo dvojnji oči se je izogibal skrbno. — oči
svojeega očeta in svojega brata.

Da bi se bila usmrtila z iglo od klobu-
ka? — je vprašal zopet kórner, ne da bi pri-
krival ironijo v svojem glasu in v svojem ve-
denju. — Da bi si bila sama porinila iglo v
tilnik, torej na mesto, za katero malo žensk ve,
kako občutljivo je? Samomor? Ko je bila naj-
dena pod omaro, ki je bila povezana šele
nekaj ur po njeni smrti nanjo?

Kako pa je umrla, ako ne vsled samo-
mora? — je izpraševal priča nemoteno. — K
večjemu, da je odprla duri kakšnemu maloprid-
niku. In tako naj bi tat usmrtil žensko, ki se
ne more braniti, na tak način? Ne! Ne! Hipna
groza se je je polastila in v trenutku obupa si
je končala življenje. Morda je bila nesreča, ki
ji je strla življenje. In kar se tiče izjave izve-
denecv — vemo vsi, da se vsakdo lahko zmo-
ti. In če vsi izvedenci vsega sveta... — go-
voril je glasno in odločno, nosnice so se mu ši-
rile, njegov nastop je bil samozavesten in uk-
zujoč, tako da se nam je vsem zdel nenkrat
predrugčen — in če vsi izvedenci presežejo,
da je bila omaro povezana na mojo ženo, ko
je bila že štiri ure mrtva, jim tega ne verjamem.
Naj bo navidezno tako ali tako, izrečno po-
udarjam: Prepričan sem, da je v smrtnem boju
potegnila omaro nase. Za resničnost teh besed
jimnim s svojo častjo!

(Dalje.)

naših vojaških oblasti v interesu nesseselsdorfske tovarne vagonov.

Če bi hotela vojaška uprava sovražnost militarizma do ljudstva delavcem na posebno krepak način predočiti, tega ne bi mogla bolje storiti nego s svojo gorečnostjo v posredovanju stavkokazov. V času, ko se nalagajo avstrijskim narodom prav posebno težka bremena v denarju in v krvi v okrepitev brambne sile, pomeni ta podpora meznemu pritisku podjetnikov posebno krepka provokacija vseh davkoplačevalcev. V času, ko se smatrajo obrambna sredstva deželne za preplaba, ko se stavljajo do vojakov najvišje zahteve, kvrti duh rezervistov, zmanjševati njihovo čuvstvo časti, tvorijo to nevarnost za notranjo zvezo in za zanesljivost armade. Tega naj odgovorne osebe ne vedo, oni pa naj ravnajo v nepoznavanju delavski razred obvladujočih moralnih pojavov?

Tem žalostnejše za armado.
Ta članek je dunajsko državno pravnikišvo zaplenilo. Tu ni mesto, da bi se pritoževali nad to v zakonu neutemeljeno zaplenbo, imeli bomo še priliko, da bomo od odgovornega justičnega ministra zahtevali računa za protizakonito konfiskacijsko prakso dunajskega državnega pravnikišva. Tu pa zahtevamo od Vas, ekszellenca, pojasnila o dejstvih, navedenih v članku »Arbeiter-Zeitung«, ki jih nobena konfiskacija ne more spraviti s sveta.

Ne zgodi se prvič, da skušajo podjetniki, bodisi po posredovanju zloglasne družbe Srebrnega Križa, bodisi brez nje zlorabiti vojaške oblasti za nabiranje stavkokazov. Najnoviji slučaj pa izziva še v večji meri nego vsi prejšnji ogorčenost celokupnega delavstva. Kajti stavka v nesseselsdorfski tovarni vagonov daleč presega dolgo vrsto meznih bojev zadnjih let. Nenavadno nizke plače in razburljivo slabo ravnanje, ki so nesseselsdorfske del. prišli do njihovega obrambnega boja; brutalnost, s katero vodi boj podjetnik; in končno izredna dolgotrajnost boja, ki traja sedaj že dvajset tednov, vse te okoliščine zagotavljajo stavkojučim delavcem bratsko podporo celokupnega delavstva. Tem razburljivostjo pa učinkuje, če se vojaške oblasti z nabiranjem stavkokazov postavijo na stran prevzetnega kapitala proti ubogim brezpravnim delavcem.

Recimo, da v članku »Arbeiter-Zeitung« imenovane vojaške oblasti niso vedele, da se v Nesseseldorfu stavka. Toda tudi to njihovega obnašanja ne opravičuje. Bila bi njihova dolžnost, da bi bile poizvedovale, preden so navedle rezerviste k sprejemu dela v Nesseseldorfu. Da so to opustile, to zbuja zlasti v tem slučaju najhujšiji sum proti vojaški upravi. Kajti za nesseselsdorfsko tovarno vagonov stoji zloglasni generalni ravnatelj Schuster, vodja železarskega podjetja Rothschilda in Gutmanna v Vitkovicah. Splošno nevarni vpliv tega moža je vzrok nenavadni trdnosti podjetja. Delavcem stoji tu torej največji, najkoncentriranejši in najbrezobzirnejši kapital nasproti. Ta okoliščina bi bila vojaško oblast morala opominjati k največji previdnosti. Kajti njihova neopravičljiva lahkomiselnost jih obremenjuje s težkim sumom, da je posredovanje stavkokazov za Nesseseldorf ena onih ljubeznivosti, s katerimi se vojaška oblast izkazuje hvaležno za uslugo rodbine Rothschild, ki ji je, kakor znano, dala na razpolago sredstva, da je proti ustavi pričela z gradnjo dretnot pred parlamentarno dovoljvijo stroškov. Da obstojajo med Rothschildovo rodbino in c. kr. vojaško upravo prav posebno intimne zveze, se ne trdi prvočrta; saj vendar ni socialni demokrat, temveč patriotski župan današnji dr. Karel Lugger skoval besedo o Rothschildovem vojaštvu. Vojaška uprava se nad to težko obdolžitvijo ne more pritoževati, če trpi, da njej podrejene oblasti z nabiranjem stavkokazov vitkoviškemu despotu usluge izkazujejo. Je torej v interesu vojaške uprave same, da se v »Arbeiter-Zeitung« navedena dejstva popolnoma pojasnijo in se ponovitev takega c. in kr. stavkokaznega posredovanja za vse čase onemogoči.

Tretji protialkoholni kongres.

V nedeljo in ponedeljek je zboroval v Solnogradu tretji avstrijski protialkoholni kongres, ki se ga je udeležilo tudi delavstvo po svojih zastopnikih. Graško delavsko društvo abstinentov je zastopal sodrug dr. Schacherl, dunajski delavci abstinente so odposlali sodruga dr. Kurza, zvezo dunajskih združenih bolniških blagajin sta zastopala sodruga Widholz in Beer, strankin odbor za Solnograško je odposlal sodruga Preußlerja in tajnika Winteringga, deželna zveza strokovnih društev je bila zastopana po sodrugu Prokschu in potem je odposlala še vsaka stroka posebej svojega zastopnika. Za najvišja kulturna stremeljenja — in to je boj proti alkoholu — kaže torej delavstvo lepo zanimanje.

Zborovanju je predsedoval slovenski državni poslanec dr. Kreck. Na zborovanju je prišlo tudi lepo število vojaških zastopnikov, ker so bile na dnevnem redu razprave o alkoholu in vojaštvu. Pri teh razpravah je sodrug dr. Schacherl dobro označil stališče socialne demokracije, ki ga zavzema glede alkoholnega vprašanja pri vojaštvu. Dr. Schacherl je izjavil:

»Ni tukaj mesto, da bi razpravljali o militarizmu, čeprav se je dotaknil tega vprašanja zadnji gospod referent. (Dr. Steingötte je namreč govoril o temi »Vzgoja k abstineni v armadi«.) Prav tako trdno, kakor je on prepričan, da stalna armada ne bo nikdar izginila, prav tako trdno sem jaz prepričan, da temu ne bo tako. Boj za odstranitev militarizma je prav tako malo utopijski, kakor boj proti alkoholu. In če kdo imenuje vojašnične vzgajalščiče, tedaj bi jaz vedel mnogo boljše in cenejše vzgajalščiče, kakor pa so vojašnične. Čeprav sem nasprotnik militarizma in stalne armade, me vendar silno zanima vprašanje današnjega kongresa, saj gre za sinove ljudstva, katerim škoduje alkohol na tisoč in tisoč načinov pri vojaštvu, jih zapeljuje k insubordinaciji in jih peha v nesrečo. Prav odločno moram zavrniti gospoda referenta, ki zahteva za pijanega vojaka najstrožje kazni. Ne morete odpraviti alkohola iz vojašnice, država dobiva na stotine milijonov od alkohola — ali naj potem zadene kazni žrtve, ali ne zapeljivce? (Pritrjevanje.)

Iz referata gospoda dr. Manna bi poydnil tole dejstvo, ki nam ga je povedal: da povzroči 70 procentov vseh vojaških pregreškov in zločinov alkohol. Žal, da je vrednost svojih izvajanj zmanjšal s tem, ker meni, da naj bi učitelji v vojaških vzgajalščicah je toliko pili, kolikor je potrebno, ali da bi bili vsaj v navzočnosti mladine abstinente. Katera množina alkoholni pijača pa je »potrebna«? To si vsak razlaga kakor si hoče. In če bi učitelji pili na skrivnem, pred mladino pa ne, tedaj bi škodovali več kakor kristili, ker bi njih imeli gojenci za hinavce. Sam postati abstinent, drugače ne koristi ves pouk nič. (Živalno odobravanje.)

Pomen protialkoholnih kongresov ni v učniku na vlado, na oblasti, temveč glavno je agitatoričen učinek, razbistriitev prebivalstva s priobčevanjem razprav v časopisu. Le demokratsko sodelovanje mas nas bo spravilo dalje, le poziv na mase. Vzlic svojemu običajnemu optimizmu, sem topot prav malo prepričan o uspehu našega zborovanja. V svojo lastno važnost zaljubljen militarizem ne bo maral »tuteja« vmeševanja. Ali bo vojaška uprava razdeljevala morda brošure in letake med vojaštvo? Kdo naj pridobi vojaštvo za abstinenco? Vojaški zdravniki? Do teh nimajo vojaki v današnjih razmerah prav nikakršnega zaupanja. Civilistov vojaška uprava ne bo povabila za predavanje — na primer mene prav gotovo ne (veselost), čeprav bi obravnaval alkoholno vprašanje brez vsake strankarske barve. Militarizem noče, da bi se kdo vmešaval v njegove zadeve. Od vseh predlogov, ki so bili danes stavljeni, bo najbrže udeležen samo oni, da bi se nabori ne vršili po gostilnah. Ne ostaja nam prav nič drugega, kakor živa agitacija med ljudstvom, vi v Vaših krogih, vo-

jaški zdravniki pri oficirjih (veselost), mi pri delavcih, zlasti pri mladini in potem bodo rekrutje vstopali v armado vedno bolj kot prepričani abstinenti. In tako se bo od spodaj gor, od moštva samega, rešilo vprašanje »Vojaštvo in alkohol« in potem bo mogoče, da otmemo tisoče in tisoče ljudskih sinov pred posledicami alkohola!« (Živalno odobravanje.)

(Konec prihodnjic.)

Ljubljana in Kranjsko.

— Za »Zarjo«! Oboroževanje, vojna nevarnost in draginja so šibe kapitalizma, ki tepo delavsko ljudstvo. Ko siromašne množice stradajo vsled nezaljšane draginje, se stakajo v železne blagajne kapitalističnih parasitov nezmerne bogastva in ko zdihuje ljudstvo pod neznosnimi davčnimi bremenmi, nore užitarji oboroževanja, hujskajo na vojno in snujejo blazne vojaške zahteve. Na milijarde vrže militarizem v vodo in jih požene v zrak in posledica tega nezmyselnega odtegovanja človeškega dela produktivnim smotrom so novi davki. Ko si proletaric beli glavo, kako prehrani sebe in svojo družino, kako si s pomočjo svoje organizacije pribori večji košček kruha, snujejo kapitalisti vseh narodov in vseh veroizpovedovalov črne nakane, da ukinejo delavsko koalicijsko pravico in da napravijo delavca za brezpravnega helota. V teh resnih časih je solidarnost vseh trpinov nujno potrebna in slehrnega delavca prokleta dolžnost je, da se kar najbolj poučuje o svojih življenjskih vprašanjih. Tega znanja ne more zajemati iz spisov svojih nasprotnikov, ne more črpati iz časopisja svojih sovražnikov, katerim je na tem, da ostane delavstvo nevedno, da tava v temi zmot. Resnico in znanje nudi delavstvu le časopisje, ki je pisano v interesu delavstva in za delavstvo: socialno demokratično časopisje. Dolžnost vsakega delavca in vsake delavke je, da zastavi vse sile za »Zarjo«, da agitira zanjo in jo širi in da pridobi »Zarj« z novim mesecem vsaj enega narobnika. Na delo, sodrugi!

— Imenitna gospoda med seboj. V soboto so kranjski veleposestniki izvolili na mesto barona Schwiegla in barona Codellija dva poslanc v kranjski deželni zbor. — Vseh volilcev v veleposestniški kuriji je 76. Pri volitvi je bilo oddanih 47 glasov in sta bila izvoljena soglasno Hugo Veriand knez Windischgrätz in Karel Mulley.

— Iz Šiške. Seja občinskega odbora 26. septembra 1912. Dnevni red: I. Čitanje zapisnika zadnje seje. II. Določitev širjave Kamniške ulice. III. Poročilo glede nastopanja vode na glavni cesti. IV. Pritožba gosp. Vrhovca zaradi parcelacije staviščica. V. Prošnja gosp. Puharja za podelitev gostilničarske koncesije. VI. Prošnje za sprejem v občinsko zvezo. VII. Ureditve poslovanja mesogleda. VIII. Zdravnik in lekarna v Sp. Šiški. IX. Poročilo o zadevi vodovoda. X. Telovadnica v Šoli. XI. Mrtvašnica pri Sv. Križu. XII. Prošnja društva »Sokol« za uporabo telovadnice. XIII. Poročilo zaradi razširitve šole na osemrazrednico. — Ad I. Obč. odbornik g. Kralj zahteva, da se popravil zapisnik glede podelitve koncesije gospe Kramar na ta način, da se glasi sklep kakor je bil storjen. Prošnja za gostilno se odkloni, občinsko zastopstvo pa priporoča prošnja za vinotoč čez ulico; nadalje naj se popravil: Prošnja za sprejem v občinsko zvezo otrok gospe Tušarjeve je bila odklonjena z večino glasov in ne soglasno. — Ad II. Zaradi Kamniške ulice poroča odbornik g. Battelino, da te ulice ni v regulacijskem načrtu in priporoča predlog cestnega odseka, da naj se kasira Kamniška ulica od prve prekluke naprej. Predlog je soglasno sprejet. — Ad III. K tei točki poroča g. župan, da nastaja voda na glavni cesti baje zato, ker je gosp. Fran Burgar svoje zemljišče za hišo nasul in se odteka voda, ki se je na zemljišču pogrezala, na glavno cesto. Odb. g. Kralj predlaga, da naj županstvo preskrbi načrt, proračun etc., da se odpravi ta nedostatek. Z večino glasov se sklene, da preskrbi občina navedeno na svoje

stroške. Z upan ugovarja in naznani ugovor proti sklepu. — Ad IV. Fran Vrhovec se pritožuje proti odloku stavbenne komisije, ki zahteva parcelacijo vsega zemljišča od obstoječih hiš g. Vrhovca do njegove nove stavbe z motivacijjo, da je pač dolžan odstopiti svet za ceste na dve strani nove stavbe, ne pa da parcelira več ondotni svet. Pritožba se z večino glasov zavrne. — V. Puhar prosil za gostilniško koncesijo za brezalkoholne pijače v hiši »Pod smreko« in navaja, da bi služila gostilna edino za sestanke udov društva »Prosvete«. Prošnja se z večino odkloni. — VI. Košir Fran in Omahen Fran se sprejmeta v občinsko zvezo soglasno. VII. V imenu zdravstvenega odseka poroča sodr. Udo u č: o ponudbi gosp. Ribnikarja, kateri prevzame posle mesogleda in tržnega nadzornika za svoto mesečnih 90 K in predlaga, da se ponudba sprejme. Sprejme se soglasno. — VIII. Po sklepu zdravstvenega odseka predlaga sodr. Udo u č: Županstvo naj ukrene vse potrebno, da se naseli v občini Sp. Šiška en zdravnik in lekarna, ker je za tako veliko občino, kakor je Sp. Šiška, zdravniška pomoč v bližini potrebna. Soglasno sprejeto. — IX. Župan poroča, da je bila pritožba vodovodne zadruge na deželni odbor zavrnjena, ker gre za civilnopravne in ne za oblastvene pravice občine in da je županstvo vložilo tožbo proti vodovodni zadruzi. Se vzame na znanje. — X. Odb. Kralj poroča, da je bil pri zadnjih popravilih v šoli tlak v telovadnici odstranjen in predlaga, naj se odda delo gosp. Zaketniku kateri prevzame isto za ceno 3.40 K kvadrat. meter. (Parallelschnitt Schifftboden) kot najnižji ponudnik. Soglasno sklenjeno. — XI. Župan poroča, da se je vložil rekurz proti odloku, da bi morale vse tangirane občine zgraditi novo mrtvašnico pri Sv. Križu. — XII. Društvo »Sokol« prosi, da prepusti občina telovadnico v šoli društvu na razpolago proti temu da prepusti društvo orodje za uporabo šolski mladini. Predlog, da se prošnji ugodi, je bil soglasno sprejet. — XIII. Poročilo, da so oblasti dovolile razširjenje šole v Sp. Šiški na osemrazrednico, se vzame na znanje.

— Glince. Sobotni shod je prav dobro uspel, dasi bi bilo v prihodnje želeti malo večje udeležbe. Na shodu je govoril sodrug Vek. Mrak o predmetu: Draginja, delavsko ljudstvo in parlament. V poldrugournih izvajanjih nam je govornik dokazal, da je draginja kot taka naravna prikazen kapitalistične družbe, da ima pa draginja pri nas razen svojih splošnih, iz proizvajalnega načina izviračijih vzrokov tudi še svoje specifične avstrijske vzroke. Avstrijsko zakonodajno obvladujejo danes ljudje, ki imajo interes na tem, da je draginja čim najhujša, ker jim je draginja živil tisti vir, iz katerega črpa jo na škodo delavskega ljudstva odušarke dobičke. Gospodarska politika naše države je skoz in skoz agrarna, protiljudska, kljub temu, da nasprotuje ta politika interesom ogromne večine avstrijskega prebivalstva. Danes imamo splošno in enako volilno pravico in vendar imajo v avstrijskem parlamentu večino tisti elementi, ki so vse prej nego zastopniki ljudskih interesov. Vzrok temu imamo iskati edino in samo v indiferentnosti v politični nezavednosti širokih ljudskih mas. Ako hočemo, da bo parlament res kdaj predstavitelj ljudskih interesov, potem moramo vse svoje delo osredotočiti na to, da privadimo danes še indifereentne množice do spoznanja njihovih interesov ter jih usposobimo za politični boj. Treba je, da okrepimo in razširimo našo organizacijo in z njihovo pomočjo budimo in lajšamo razredno zavest; treba je, da čim najbolj razširimo naše časopisje, da z njega pomočjo zanesemo luč prosvete v zadnja delavska hiša. Govornik je nato razpravljalo političnem položaju. Bolj nego kdaj poprej je potrebno, da je delavstvo pripravljeno za vse slučaje. Najboljši zaščitnik miru je danes organizirani proletarijat. Naj bi se tega enkrat zavledil tudi oni delavci, ki danes še ne vedo, kam spadajo. — Nato je govoril sodr. Bartl, ki je navzočo oziviljal, da razvijejo čim intenzivnejšo agitacijo za našo »Zarjo«. Ne samo izven organizac-

LEV N. TOLSTOJ:

Zrno.

Nášli so nekdanj otroci v grapi stvar, veliko kakor kurje jajce, po sredi je imela vdrtno in izgledala je kakor zrno. Mož, ki se je peljal mimo, je videl stvar, jo odkupil fantičem za pet kopejk, jo prinesel v mesto in jo je prodal carju kot izrednost.

Car je poklical k sebi modrijani in jim zapovedal, da doženo, kaj bi utegnili biti ta stvar, jajce ali zrno. Modrijani so tuhtali in tuhtali in niso mogli iztuhati odgovora.

Stvar je ležala na podokniku. Pritelata je kura, kljuvala po njej in izkljuvala luknja. Vsi so zdaj videli, da je stvar zrno; in modrijani so se oglasili, da je rženo zrno.

Car se je zelo čudil, zato je zapovedal modrijanom, naj poizvedo, kje uspeva taka stvar. Modrijani so tuhtali in tuhtali in študirali po knjigah — ampak našli niso ničesar. Prišli so k carju in dejali:

»Nobenega odgovora ne moremo dati. V naših knjigah ni o tem nič pisanega; vprašati moramo kmete, morda je slišal kateri od svojih starih, kdaj so sejali tako zrno.«

Car je zapovedal, da mu privedejo čisto starega kmeta.

Pripeljali so predenj brezobzega možička z rumeno brado, ki se je trudoma opotekal na dveh bergljah.

Car mu je pokazal zrno. Toda stavec je komaj videl, napol je videl, napol je tipal.

»Ali mi ne moreš povedati, očka, kje je uspevalo tako zrno?« ga je vprašal car. »Ali si morda sam sejal tako zrno? Ali pa si kdaj v svojem življenju kupil tako zrno?«

Stavec je bil napol gluhi, le trudoma je slišal, le trudoma razumeval. Odgovoril je:

»Ne«, je dejal, »nikdar nisem sejal na svojem polju takega žita, nikdar ga nisem žel,

nikdar kupoval. Če smo kupili žito je bilo zrno vedno majhno. Vprašati morate mojega starega, morda utegne on povedati, kje je rastle tako zrno.«

Car je zapovedal, da privedejo predenj starčkovega očeta.

Nášli so očeta in so ga pripeljali k carju. Prišel je starček na eni berglji. Car mu je pokazal zrno. Oči starega so še dobre, natanko si je ogledal zrno. Car ga je vprašal:

»Ali ne veš, očka, kje je uspevalo tako zrno? Ali si morda sam sejal na svojem polju tako žito? Ali si morda kdaj v svojem življenju kupil tako zrno?«

Čeprav je stari težko slišal, vendar je slišal boljše kakor njegov sin.

»Ne«, je dejal, »na svojem polju nikdar nisem sejal takega žita, nikdar ga nisem žel; kupil ga tudi nisem nikdar, ker v mojem času denar sploh ni bil v rabi. Vsi so se hranili s lastnim kruhom in so si ga v silii razdelili med seboj. Kje je rastle tako zrno, ne vem. Naše zrno je bilo večje in izdatnejše od sedanjega, toda takega zrna nikdar nisem videl. Slišal sem od svojega starega, da je v njegovem času žito bolje uspevalo kakor v mojem in je bilo večje in izdatnejše. Vprašati morate mojega starega.«

Car je poslal po starčkovega očeta.

Nášli so starega očeta in ga privedli pred carja. Brez truda, brez bergelj, je vstopil starček, njegove oči so jasne in govori razločno. Car je pokazal staremu očetu zrno; ta ga je ogledaval od vseh strani.

»Dolgo je tega«, je dejal, »da nisem videl tako prastarega zrnca.« Odgriznil je drobtinico, nekoliko požvečil in menil: »Tisti je.«

»Povej mi, dedek, kdaj in kje je rastle tako zrno. Ali si morda sam sejal na svojem polju tako žito ali si ga kje kupil?«

Stari je odgovoril:

»V mojem času je povsod rastle tako žito,

»Rad bi vedel, dedek, ali si ti sam sejal tako zrno, ali si ga morda kupil.«

Stari se je smehljaj.

»V mojem času«, je dejal, »nihče ni poznal greha, da bi kruh prodajal ali ga kupoval, in o denarju nismo nič vedeli — vsi smo imeli kruha več kot dovolj.«

»Kje si sejal tako zrno, dedek, in kje je bilo tvoje polje?«

»Moje polje je bila božja zemlja. Kjer sem oral, tam je bilo moje polje. Zakaj svobodna je bila zemlja, lastne zemlje nismo poznali. Svojo last smo imenovali le svoje delo.«

»Še na dve vprašanji mi odgovori«, je vzkljnil car. »Prvič: kako se je moglo zgoditi, da je preje uspevalo tako zrno in zdaj nič več? Drugič: Kako se je moglo zgoditi, da hodi tvoj vnuk po dveh bergljah, tvoj sin po eni, ti sam pa prideš lahko in brez truda k meni? Tvoje oči so jasne, tvoji zobje so trdni in tvoj govor zveni razločno. Zakaj, povej mi, dedek, je temu tako?«

»Zato je tako, ker ljudje več ne žive od lastnega dela in zavidajo sosedu. Preje nismo živeli tako, živeli smo bogaboječe. Ker smo imeli lastno blago, nismo poželeli tujega.«

LEV N. TOLSTOJ:

Hudičev hlapec.

V starih časih je živel dober bogat človek. Mnogo hlapcev mu je služilo in ponašali so se s svojim gospodarjem. Govorili so:

»Ni pod nebom boljšega gospoda od našega. Hrani in oblači nas dobro, delo deli po naših močeh, nikogar ne žali z besedo, nič ne očita — on ni kakor so drugi gospodarji, ki ravnajo s svojimi hlapci slabše kakor z živino, jih kaznujejo za krivdo in nekrivdo in nobenemu ne privoščijo dobre besede. Naš

gospod nam želi dobro in nam stori dobro in nam govori dobro. Boljšega življenja ne moremo imeti.«

Tako so se hvalili hlapci s svojim gospodarjem. Hudiča pa je jezilo, da žive hlapci v dobroti in ljubezni s svojim gospodarjem. In počel je se je enega izmed hlapcev, ki se je imenoval Aleb; temu je zapovedal, da zapelje druge hlapce. In ko so nekdanj vsi hlapci hvalili svojega gospoda, se je Aleb oglasil in govoril:

»Zastonj se bahate, bratje, z dobroto našega gospoda. Celu hudič bi delal sladke obraze, če bi mu vse storili po volji. Dobro služimo svojemu gospodarju in vse mu storimo po volji. Karkoli poželi, mu storimo, njegove misli uganemo. Kako naj bi ne bil dober z nami! Prenehajte pa mu delati vse po volji in storite mu slabo, tedaj vam poplača kakor vsi drugi hudo s hudim, hujše od najhujših gospodarjev.«

Drugi hlapci so se začeli z Alebom o tem pričrkati in so stavili z njim. Aleb je prevzel nalogo, da žali svojega dobrega gospoda; prevzel jo je pod pogojem, da izgubi svojo prazniško obleko, če se mu ne posreči žaliti gospoda; če pa se mu posreči, tedaj mu izročijo drugi hlapci svoje prazniške obleke. Razentega so morali obljubiti, da bodo Aleba ščitili pred gospodarjem, če bi ga hoteli vkovati v železje. Aleb je obljubil, da bo drugi dan žalil gospoda.

Aleb je bil čuvaj ovčje ograje, pazil je na drage plemenske ovce. Ko je torej prišel do bri gospod z gosti v ograjo in jim je kazal svoje dragocene ljubljene ovce, je pomignil hudičev hlapec tovarišem: »Pazite, takoj razhudim gospoda. Vsi hlapci so se bili zbrali, stali so ob vratih in gledali čez plot. Hudič je splezal na drevo in z njega zrl v ograjo, kako mu bo služil njegov hlapec. Gospod je šel po ograji okrog, kazal je gostom ovce in jagneta ter jim hotel pokazati svojega najlepšega koštruna.

»Tudi drugi koštruni so lepi.« je dejal. »za

cije, tudi v organizaciji je danes žalibog le
preveliko še takih sodrugov, ki ne vedo, kaj je
dolžnost slehrnega slovenskega socialnega de-
mokrata. »Zarja« je delavski list in kot tak na-
vezan edino in samo na podporo delavstva. Ako
delavci žele, da bo »Zarja« uspešno zastopala
njihove interese, potem naj tudi od svoje strani
store svojo dolžnost. Vsak zaveden delavec naj
postane naročnik »Zarje«, to bodi naša deviza
in naša najbližja naloga. — Govoril je še sodr.
Ruda, ki je priporočal več agilnosti med glin-
škimi sodrugi. Nato je sodr. Bartl zaključil lepo
uspehi shod.

— **Nogometna revanše-tekma**, ki se je
vršila včeraj popoldne na igrišču poleg Latter-
mannovega dreveroda med moštvom »Ilirija«
in »Vzajemnost«. je končala z rezultatom 4:1
in korist »Iliriji«. Moštvo »Vzajemnost« je od
zadnje tekme dokaj napredovalo, in če bo tudi
v bodoče v taki meri, utegne izpasti prihodnjič
na korist »Vzajemnosti«. Dva gola je zakri-
vil golman sam, ker se je popolnoma po nepo-
v trebnem oddaljil od svojega mesta, česar naj v
bodoče več ne dela. Tudi sodniku bi se dalo mar-
sikaš prigravarjati, pa upamo, da bo prihodnjič
na obe strani enako strogo. V splošnem je bila
tekma v vsakem oziru zanimiva; za zadnji gol
se je bil bolj več nego tri četrt ure. Občinstva
je bilo mnogo, zlasti mladina in dijaštvo je bilo
časno zastopano. Vendar je pa bila pretežna
večina takih, ki radi gledajo v cirkus skozi
špranje; to se pravi: brez vstopnine! Pa se
tudi v tem oziru boljše razmere in je upati,
da se bodo polagoma docela preobrazile, kajti:
vse stane denar.

— **Plesne vaje v Sp. Šiški** se otvorijo
četrtek, dne 8. oktobra ter se bodo vršile vsak
torek in petek od polu 9. do 11. zvečer. Lokal:
prenovljeni salon gostilne »pri Anžoku«. Me-
sečni abonma znaša: za člane K 3, članice
K 2, za nečlane K 4, nečlanice K 3. Plačevalci
pa se ho lahko tudi sproti pri večerni blagaj-
ni in sicer: člani 40 vin., članice 30 vin., ne-
člani 60 v., nečlanice 40 vin. — Obstoj plesne
šole pa je odvisen od stalnega števila obisko-
valcev, zato se sprejemajo priglasi za obisk
kakor tudi mesečni abonmani proti potrdilu ves
prihodnji teden vsak dan od 8.—12. popoldne
in od 3. do polu 7. popoldne, kaor tudi to in
prihodnje nedeljo od 10.—12. popoldne v pi-
sarni konz. društva, Sp. Šiška 56/I. Ker imajo
dostop le članice in člani ter vabljeni in po
njih vpeljani gostje, prosimo vse člane in čla-
nice kakor tudi prijatelje našega društva, da
necak istotam naslove svojih znancev in pri-
jateljev, da jim zamoremo poslati vabila.

— **Premog se podraži**. V petek so imeli ljub-
ljanski prodajalci premoga sestanek, na kate-
rem so razpravljali o najnovejši podražitvi pre-
moga od strani premogokopnih družb. Seveda
jim je bila ta podražitev samo dobrodošel po-
vod, da so tudi od svoje strani cene premoga
primerno navili. Kakor se čuje, podraži ljub-
ljanski prodajalci ceno premoga za 16 vinarjev
pri sto kilogramih.

— **Zdravstveno stanje mestne občine ljub-
ljanske**. Od 15. septembra do 21. septembra je
bilo v ljubljani novorojenih 10, in 1 mrtvorjen.
Umrlj so 14 in sicer 9 domačinov in 5 tujecev.
Umrlj so 1 za gržo, 3 za jetiko (med temi en
tujejec) in 10 za različnimi boleznimi. Za infekci-
joznimi boleznimi je obolelo 14 oseb in sicer
1 za škrlatico, 9 za tifusom (vsi tujeji), 1 za
gržo in 3 za vrtico.

— **Predrzen vlom**. Ko je v soboto ob 1.
zjutraj nadstražnik I. ljublj. zavora za straženje
in zaklepanje, g. Košič revidiral v hiši g. Bona-
nača v Selenburgovi ulici, je našel na dvorišču
v bližini vrat, ki vodijo v trgovino, na tleh pe-
rino, poleg te nahrbtnik, v katerem je bilo 1
kladivo, 5 vetrilov, 3 pile in 3 navarni ključi.
Nadstražnik je nameraval to sumljivo najdbe po-
liciji, s katere pomočjo se je v hiši vse na-
tlačno pregledalo. Vlomljeno ni bilo nikjer in
tudi človeka se ni našlo nobenega. Na zahtevo
policije je izročil nadstražnik zavora, ker je
moral svojo revizijo nadaljevati, ključce od vez-
nih vrat policiji, katera je prevzela nadaljno
straženje hiše. Ko pride zjutraj ob 4. nadstraž-
nega z zavitiimi rogovi pa ni kupne cene in
dražji mi je od očesa.

Splašana vsled ljudi je planila čreda ob
kraj, tako da gostje niso mogli opazovati dra-
gocenega kostruna; v tistem trenutku pa, ko je
obstal kostrun ločen od drugih, je hudičev
hlapec kakor pomotoma segnal vse živali sku-
paj, da so se pomešale — in zopet niso mogli
gostje razločiti, kje je dragoceni kostrun. Te-
daj je dejal gospod Alebu:

»Aleb, dragi prijatelj, previdno vsemi ime-
nitnega kostruna z zavitiimi rogovi in drži ga.«
Ko je bil gospod izrekel te besede, je planil
Aleb kakor lev v sredo črede, vjel je drago-
cena kostruna za volno, ga zgrabil za levo
prednjo nogo in jo sunil kvišku, da je počila;
kostrun je zabeketal in padel na prednja ko-
lena; ko ga je Aleb zgrabil za desno prednjo
nogo, je leva bingljala in nihala kakor bič; pod
kolonom je bila zlomljena.

Gostje in hlapci so kriknili in hudič se je
veselo razradostil, ko je videl, kako modro je
»Aleb ukrenil. Na gospodovo obličje je legla
mračna senca, povesil je glavo in ni dejal be-
sedice. Tudi gostje in hlapci so molčali — pri-
čakovali so, kaj pride. Gospod je še vedno
molčal, nenadno pa se je zdrgnil, kakor da bi
hotel breme vreči s sebe, dvignil je glavo in
pogledal k nebu. Čube na njegovem čelu so se
izravnale, z milim smehljajem je pogledal
»Aleba in dejal:

»Aleb, Aleb! Tvoj gospod ti je zapovedal,
da me žališ, moj gospod pa je mogočnejši od
tvojega: ti si žali mene, jaz pa bom žalil tvo-
lega gospoda. Torej vedi, Aleb, da te ne bom
kaznoval — hotel si biti prost in jaz ti dam
prostost tu pred gosti. Pojdi v miru in vzemi
seboj svojo prazniško obleko.«
In dobri gospod je odšel z gosti v hišo.
Hudič pa je škripal z zobmi, planil je z
»Grevesa in se pogreznil v globino.

nik zopet k hiši g. Bonača, so mu naznanili, da
je bilo med tem časom vlomljeno.

— **Okraden pismonoša**, Pri poštnem uradu
v Spodnji Hrušici službujoči pismonoša Franc
Dečman je pustil v nedeljo v kuhinji občinskega
predstojnika Frana Korbarja poštno torbico s
pismi in denarjem, iz katere sta mu bila ukra-
dena dva bankovca po sto kron. Orožništvo v
Vodmatu je dogrnalo, da je tatvine sumljiv bivši
pismonoša Anton Sušnik, rojen 1886 v Ljubljani
in pristojen v Zelezničke. Policija je o tem ob-
veščena, Sušnika kmalu izsledila in aretovala.
Areiranec je dejanje priznal in je tudi že ves
denar zapravljal v družbi neke ženske. Izročili
so ga sodišču.

Štajersko.

— **Trbovlje**. Važna diskusija se vrši v če-
trtek dne 3. oktobra t. l. ob pol 7. zvečer v
»Delavskem domu«. Vabimo rudniško delav-
stvo na čim večjo udeležbo.

— **Trbovlje**. V torek, dne 1. oktobra t. l.
se vrši ob pol 7. zvečer v rudarskem tajništvu
skupna seja odborov podružnic Unije rudar-
jev, splošne delavske zveze »Vzajemnosti« za
Štajersko in Koroško in pevskega zbora. Člani
vseh treh odborov se nujno pozivljajo, da se
zanesljivo in točno ob določeni uri udeležijo seje.

Trst.

— **Tržaški mestni svet** je imel v četrtek
sejo. Predsedoval je podžupan dr. Ricchetti, ki
ga ni bilo v mestnem svetu ves čas razprav o
vodovodnem vprašanju. Koj, ko je bil prečitan
zapisnik zadnje seje, je dr. Ricchetti odstopil
predsedstvo II. podžupanu dr. Broščiju. Nato
je Ricchetti izjavil, da je vložil proti Cerniutzu
tožbo zaradi razžaljenja časti vsled napadov
ob priliki razprave o timavskem vodovodnem
načrtu. Sodrugi Cerniutz je izjavil nato, da ga
veseli, da bo smel še enkrat dokazati, da je bilo
postopanje dr. Ricchetti v zadevi vodovod-
nega vprašanja nevdružno z mestom pod-
župana. Po tej izjavi je dr. Ricchetti zopet pre-
zvel predsedstvo mestnega sveta. Sodrugi
Puecher je izjavil, da bi bilo moralo z ozirom
na dejstvo, da na zadnji seji ni bil izčrpan ves
dnevni red, priti na dnevni red seje zopet vodo-
vodno vprašanje. Ker se to ni zgodilo, bodo
zahtevali socialni demokratje, ko pride vodo-
vodno vprašanje zopet na dnevni red, da se
prične razprava o njem popolnoma na novo.
Nikakor ne bodo dovolili, da bi se nadaljevala
pretrgana razprava. Za tem se je sklenilo od-
praviti pomožne ognjegase in povišati število
stalno nastavljenih od 80 na 91. Odslovljenim
pomožnim ognjegascem, ki nimajo pravice do
pokojnine, se sklene plačati odpravnino v zne-
skuti enoletne plače. Na predlog sodr. Perca se
sklene povišati pristojbino ognjegascem za
službo v gledališču od 2 na 3 kroge. Sprejet
z glasovi večine je bil predlog, da se dovoli gra-
dnja zabavišča na Belvederju in da se pokrije
svota 80.000 kron iz preostankov od leta 1911.
Slovinci so glasovali proti. Po nekaterih skie-
pkih manjše važnosti se je nadaljevala tajna seja.

— **Ciklus predavanj prirediteljskega društva »Ljud-
ski oder«** v prihodnjih dveh mesecih. Predavali
bodo med drugimi: dne 5. oktobra (kakor že
naznanjeno) sodrugi Ivan Cankar o »Antonu
Aškercu in njegovi dobi«. Dne 13. oktobra t. l.
ob 5. popoldne predava dr. Tuma iz Gorice o
»Spolnem vprašanju«. Dne 19. oktobra t. l. dr.
Dermota iz Gorice o »socialni demokraciji in
revoluciji«. Dne 3. novembra t. l., ob 5. popoldne
Vošnjak, docent na »seučilišču v Zagrebu«
o predmetu: »Rousseau in njegov ustavni ideal.«
Imena drugih predavateljev objavimo v krat-
kem. O pomenu in važnosti teh predavanj izpre-
govimo več prihodnjič. Dolžnost našega dru-
štva je, da počasti z najlepšo udeležbo izredno
važna predavanja. Po novem letu bo imel ciklus
predavanj prof. dr. Merhar o »Dejanju in neha-
nju slovenskega kmeta v 15. stoletju«.

— **Delavska nezgoda v Lloydovem are-
nalu**. Pri gradbi delavnice v Lloydovem are-
nalu se je podrl lesen oder, na katerem so bili
štirje delavci. Oder je padel več metrov glo-
boko na tla. Zidar Josip Beržon in delavka
Klara Češka sta si zlomila desni nogi, ostala
dva zidarja pa sta ostala nepoškodovana.

Zadnje vesti.

NOV NEMŠKI KLUB V PARLAMENTU.

Dunaj, 30. septembra. Jutri bo razgovor
poslancev nemške narodne zveze, v katerem se
bo pripravljala ustanovitev novega nemškega
kluba pod okriljem nemške narodne zveze. K
razgovoru se povabijo le tisti nemško nacio-
nalni poslanci, predvsem zastopniki mest, ki ne
pripadajo nobeni trdni strankarski zvezi. Novi
klub bo temeljil na podlagi nemško nacio-
nalnega gospodarskega programa, ki bo vpošteval
tudi posebne dunajske interese. Za načelnika
novega kluba imenujejo dr. Erlerja.

ČEŠKA SPRAVNA POGAJANJA.

Praga, 29. septembra. Včeraj se je sešlo
500 delegatov socialno demokratične stranke
na dvadnevno posvetovanje. Konferenca je
sprejela resolucijo, ki zahteva, da se uvrsti v
češko-nemška sprava pogajanja zahteva po
splošni volilni pravici za deželni zbor.

OGRSKA.

Opozicionalni shodi.

Budimpešta, 30. septembra. V vladi pri-
jaznih krogih so uverjeni, da opozicija odsele
ne bo več skušala motiti delegacijskih posve-
tovanj na Dunaju. Včeraj so bili veliki opozici-
ionalni shodi: Kossuth je govoril v Nyregy-
hazi, grof Albert Apponyi v Nagykarolyiju.

Justhovo zdravje.

Budimpešta, 30. septembra. Justh name-
rava še ta teden priti v Budimpešto. Njegovo
zdravje se je okreplilo, vendar se mora na na-
svet zdravnikov še nekaj časa ogibati politike.

IZZA PRUSKE DUME.

Berlin, 29. septembra. Včeraj popoldne je
bila razglašena obsodba proti socialno demo-
kratičnim poslancema Borchardt in Leinertu.
Kakor znano, je predsednik pruske zbornice
pozval Borchardta, naj zapusti dvorano, kar pa
ta ni storil. Nato ga je dal predsednik iztirati
s policijo. Leinert se je pa tako vsedel k svo-
jemu tovarišu, da tega niso mogli drugače iz-
tirati, kakor da so še njega. Obtožba proti
Borchardtu se glasi zaradi kaljenja hišnega
miru in zaradi zoperstavljanja državnih oblasti.
Obsojen je na 100 mark globe. Državni prav-
dnik je predlagal trimesečen zapor. Leinert je bil
obsojen na 50 mark globe zaradi zoperstavljan-
ja državnih oblasti.

ODREDBE NA PRUSKEM ZOPER DRAGI- NJO MESA.

Berlin, 30. septembra. Pruska državna
vlada je dovolila sledeče: uvoz sveže gove-
dine iz evropske Rusije, uvoz svežega gouve-
jega in prašičevega mesa iz Srbije, Rumunije
in Bolgarije za večje število večjih mest, ako
bodo prodajali meso za kolikor mogoče nizke
cene, pri odločitvi katerih bodo sodelovali
tudi oblasti in če dobe meso takoj konzumenti.
Uvoz svežega prašičevega mesa iz Rusije za
vzhodna pruska mesta, uvoz gouveje živine iz
Nizozemskega v javne klančnice. Dalje prekli-
cuje vlada prepoved za uvoz sveže govedine
iz Belgije, kontingent prašičev iz Rusije za
vzhodno Slezijo se poviša. Dalje je bilo skle-
njenih več odredb glede tarifov in zvezni svet
naj občinom, ki vodijo prodajo mesa, zakonito
jamči, da se zniža carina od 35 ali 27 mark na
18 mark. (In pri nas?)

MEDNARODNI MIROVNI KONGRES.

Zeneva, 29. septembra. Včeraj je sprejel
mednarodni mirovni kongres spomenico, ki iz-
reka simpatije Fincom. Ob enem se obrača spome-
nica do liberalno mislečih članov ruskih ob-
lasti, naj se ti zavzamejo za Finsko. Ruski de-
legati so se glasovanja zdržali. Nato sta stopila
pod splošno napetostjo na tribunou Moch iz Pa-
rida in profesor Quidde iz Monakovega. Na
predsednikovo prošnjo so nato poslušali nem-
ški in francoski delegati izjavo, ki izreka pre-
pričanje, da se mora v najkrajšem času na-
praviti odločen korak za zblizanje Francoske
in Nemčije in sicer s tem, da se dovoli Alzaciji-
Lotaringiji popolno samostojnost. Izjavo so
sprejeliv si navzoči z odobravanjem.

FRANCOSKO BRODOVJE V SREDOZEM- SKEM MORJU.

Pariz, 29. septembra. Mornariški minister
Delcassé je poslal glavnemu svetu departmaja
Finistère pisanje, v katerem pravi, da se je mo-
ralo francosko brodogradnjo koncentrirati v Sredo-
zemskem morju zategadelj, ker so tam največji
nacionalni interesi Francije. Na Atlantskem
oceanu bo vlada že prihodnje leto pustila sedem
oklopnih, iz katerih se napravi drugo lahko
brodograje.

POGODBA ZA KONGO PODPISANA.

Pariz, 29. septembra. Nemški poslanik
Lacken-Wackentz in francoski ministrski pre-
sednik Poincaré sta včeraj podpisala nemško-
francosko pogodbo, sklenjeno v Bernu, o novi
meji med Kamerunom in francosko ekvatorialno
Afriko. Pogodba je izvršila določba lanskega
maroškega dogovora.

PREBLAGORODNI SLEPAR.

Pariz, 29. septembra. Španskega princa
Ludvika Pignatellija d'Arragon so izgnali s
Francoske, ker je sleparil pri hazardni igri.
Sleparski princ je dospel v Havre, od koder se
oddelje v Ameriko. Domnevajo, da se v Ame-
riki poročil z neko protestantsko milijarko.

VOJNA NEVARNOST NA BALKANU.

Zaplamba srbskega vojnega materiala.

Carigrad, 29. septembra. Novo pošiljatev
srbskega vojnega materiala, vsega skup 20
vagonov, so v Skoplju zaplenili. Dovoljenje za
prevoz prve pošiljateve, ki je tudi obstajala iz
20 vagonov in ki so jo trenutno dovolili, so
umaknili in v Kumanovem zaplenili. Ti dijo, da
obstoja za Srbijo namenjeni vojni material iz
300 vagonov. Porta se je baje odločila, da za-
brani prevoz in ga dovoli le v slučaju, če se
Srbija zaveže, da ničesar ne ukrene proti Tur-
čiji.

Ruski in angleški poslanik pri vnanjem mini- stru.

Carigrad, 29. septembra. Ruski in angleški
poslanik sta imela včeraj popoldne dolg raz-
govor z vnanjim ministrom Nuruoghanom.
Sodijo, da se je razgovor sukal okolo poseta
Sasonova pri Greyju in okolo izvedbe reform.

Korak Grške.

Carigrad, 29. septembra. Grški poslanik
je storil včeraj dopoldne korake pri vnanjem
ministru zaradi grškega parnika »Romeli«, ki
so ga obstreljevali v luci Vathyja. Izrekel je
zahtevo, da se krivci kaznujejo, da izreče oto-
manska vlada svoje obžalovanje nad dogod-
kom in da plača odškodnino.

Pomirjenje v Bolgariji.

Berlin, 29. septembra. »Lokalanzeiger« po-
roča iz Sofije, da se je razpoloženje na Bol-
garskem pod pritiskom velevlasti nekoliko pomirilo.
Bolgarija se drži zelo rezervirano.

Stališče Rumunije.

Pariz, 29. septembra. Iz Peterburga po-
ročajo: Politični krogi se pečajo s tem, kako
stališče zavzame Rumunija v slučaju vojne na
Balkanu. Sodijo, da Rumunija ne dovoli pove-
čanja malih balkanskih držav in zategadelj
ostane nevtralna v slučaju vojne. Čeprav ni
zveze med Rumunijo in Turčijo, vendar bosta
obe dve državi skupno postopali, če bi se na-
meraval spremeniti zemljevid Balkana.

NEMIRI NA SAMOSU.

Boji se nadaljujejo.

Smirna, 29. septembra. Od torka trajajo na
Samosu boji med turškimi četami in uporniki.
Vsa žandarmerija na Samosu se je pridružila
upornikom. Poveljniki ladij pokroviteljskih sil
so povabili poveljnika upornikov dr. Sofulisa
na krov ene izmed bojnih ladij, da se razgovore
o odstranitvi sovražnosti.

Ponesrečeno izkrcanje turških čet.

Carigrad, 29. septembra. Iz Carigrada po-
ročajo: Po poročilu nekega grškega lista se
je Turkom ponesrečil poskus, da bi izkrcali na
Samos ojačanje. Ko so se ladje s 300 vojaki
bližale na obali, so pričeli uporniki streljati in
so povzročili vojakom na prvi ladji izgube. Na-
to so se ladje vrnile v anatolijski obali.

STAVKA V LAWRENCU.

Lawrence, 29. septembra. Tukajšnji de-
lavci, približno 11.000, so letos že vdrugič pri-
čeli s stavko. Nova stavka je protest proti are-
taciji delavcev, ki so vodili prvo stavko.

STAVKA ŽELEZNIČARJEV NA ŠPANSKEM.

Madrid, 29. septembra. Na shodu železni-
čarjev je predlagal udeležencev škola, naj bo
glasovanje za stavko tajno. Predlog je bil od-
klonjen in z ogromno večino je bil sprejet pred-
log, da naj glasujejo za stavko je s tem, da
vzdignije roke. Skoraj vsi navzoči so glasovali
za stavko.

Madrid, 30. septembra. Vlada bo vpokli-
cala 20.000 vojakov, ki so bili sedaj na dopustu
in ki bodo morali nadomestovati stavkajoče
železničarje.

Barcelona, 30. septembra. Del stavkajočih
delavcev železniških družb v severni Katalo-
niji je pripravljen iti na delo, če izpolni gaver-
ner obljubo železniških družb, ki so že priznale
zahteve železničarjev za opravičene.

Perpignan, 30. septembra. V Kataloniji je
prišlo do nemirov. Orožniki so streljali na
stavkajoče. V Linares je odposlala vlada mnogo
vojaštva.

Madrid, 30. septembra. V soboto dopoldne
se je posvetoval ministrski svet o stavki želez-
ničarjev. Ministrski svet je sklenil, da ne bo
rabil nasilnih sredstev. Minister za notranje
zadeve je prekladal vesti, da bi bil stavkovni za-
kon odpravljen in da bi ne veljale več ustavne
garancije.

JAPONSKA STRAKOVLADA NA KOREJI.

Seul, 30. septembra. V procesu proti 123
Korejcem, ki so bili obtoženi zarote proti jap-
onskemu cesarskemu namestniku grofu
Terahiju, so v soboto razglasili sodbo. Baron
Iachiko in pet drugih Korejcev so obsodili v
desetletno ječo, 18 Korejcev v sedemletno, 40 v
šestletno, 12 v petletno. Ostalih 17 so oprostili.

Vestnik organizacij.

Osrednji odbor »Vzajemnosti« v Ljubljani ima ju-
tri v torek ob 8. zvečer v svoji pisarni redno mesečno seja.
Zaradi izredno važnega dnevnega reda se prosi za točnost
in polnoštevilno udeležbo.

Vsi sodrugi, ki imajo nabitne pole za agitacijski
sklad, naj obratujejo, oziroma vrnejo (če so prazne) do srede
dne 2. oktobra zvečer na roko sodruga Lephameja. Sodrugi
ki so pole pravkar prejeli se pa vabijo, da izrežijo vsake
priliko za nabiranje prispevkov, ki naj jih pravočasno obra-
čunajo.

Odborova seja ženskega odsaka »Vzajemnosti« je v sredo
2. t. m. ob 8. zvečer v društvenih prostorih. Selenburgova
ulica št. 6, 2. nadstropje.

Novice.

* **Ogromen primanjkljaj** evharističnega
kongresa. Povodom pripravljanih del za ev-
haristični kongres je najel komite več oseb, ki
poznajo dunajske lokalne razmere in ki razu-
mejo več jezikov, da bi služili kot vodniki raz-
nim tujim gostom. Ti vodniki, najeti za gotov
denar, so se povabili tudi odzvali in izvršili
svojo nalogo. Po kongresu so seveda zahtev-
vali svojo dogovorjeno plačo, toda zaman. Na
opetovane opomine, da naj se jim pogodena
plača tudi res izplača, so dobili sledečji odgo-
vor: Med drugim se vam naznanja, da je slavn-
nostni komite v deficitu. Mnogo uradnikov in
učiteljev se je ponudilo tudi za brezplačno so-
delovanje, drugi se bodo morali pač zadovo-
liti z dnevnimi prispevkom 5 K. Ni izključeno,
da pride do neljubih besedi.

* **Ponesrečen profesor med poukom**. Iz
Brna poročajo, da je padla na tamošnji višji re-
alki na profesorja Sedlarca med razlaganjem
šolska deska. Profesor je dobil zelo nevarne po-
škodbe na glavi in so ga morali odpeljati iz za-
voda.

* **Usmrčenje morilca v Belgradu**. V petek
so v Belgradu izvršili smrtno obsodbo nad sod-
nim praktikantom Dušanom Lazićem, ki je ubil
nekega svojega tovariša za maščevalnim na-
menom. Bil je ustreljen. V teku 10 let je Lazić
prvi, na katerem je bila izvršena smrtna ob-
sodba.

* **Smrtna avtomobilska nesreča**. Pri Hei-
ligenstadtu pri Dunaju se je zgodila avtomob-
ilska nesreča s smrtnim izidom. Avtomobil
baronice Helene Hamar, ki ga je vodil godni
inženir Pavel Anlek in Mariabrunna, je zavožil
v gručo šolarjev ter pri tem 12letnega šolarja
Reithoferja usmrtil.

* **Svoje 75letno taščo je poročil**. V Nor-
walku v ameriški državi Connecticut je 29leten
mož poročil 78 let staro ženo. Da se je ta vest
smatrala za tako interesantno in važno, da so
jo brzoljavno sporočili celo v Evropo, potem je
vzrok v tem, da je Jožef Turiana poročil svojo
taščo Columbia di Muro, nadalje, da nima de-
narja žena, temveč mladi mož. Mladi Turiana
je namreč zelo bogat čevljarški fabrikant, med
tem ko je njegova stara žena revna kot cer-
kvena miš. Toda mrs. Columbia je baje vklju-
visoki starosti še — lepa. Do dveh let je bil Tu-
riana poročen z njeno zelo lepo hčerko, ki je pa
vsled avtomobilne nezgode umrla.

* **Skopljenje je ustavno dopuščeno**. Najvišje
sodišče države Washington je dne 5. t. m. pri-
poznalo zakon, po katerem se smejo skopiti
osebe, ki se pregrešijo proti naravi in je potr-

čilo obsodbo, po kateri ima biti rezan neki Peter Fielen in Seattle in potem oddan v domišnjo kaznilnico. Kakor razsodba utemeljuje, so zdravniške kapacitete enega mnenja, da operacija ni nevarna in je tudi brez bolečin. — V sled tega je prišel sodni dvor do prepričanja, da taka odredba ni grozovita in ne nečloveška. — Ta slučaj je bil prvi svoje vrste, ki je prišel pred najvišje sodišče države.

* **Amundsen v Zagrebu.** Zagrebški znanstveni krogi so povabili Roalda Amundsena, raziskovalca južnega tečaja, da o priliki svojega potovanja po Evropi obišče tudi Zagreb v svrhu predavanja.

* **Proti zračni vojni.** Medparlamentarna unija je sklenila, da se izvoli posebna komisija za rešitev vprašanja glede prepovedi zračne vojne. Ta predlog unije so podpirali vsi zastopniki razun 2 Francozov.

* **Ameriški dijaki.** V Harlamerju so pričeli stavkati dijaki tamošnje srednje šole, ker je bil premeščeni neki profesor, ki je bil učencem zelo priljubljen. Izostali so iz šole, šli pred šolsko poslojpe, na katerem so pobili vsa okna in polomili ograjo. Ko je prišel mimo novi profesor, so ga stakvojoči dijaki napadli. Vrgli so ga na tla in ga pretepli s palicami tako, da so ga nezavestnega prepeljali domov.

* **Dvojen samor ljubinskega para.** Iz Los Angelesa v Kaliforniji poročajo o čudnem samomoru ljubinskega para. Zaljubljenca sta se peljala v avtomobilu s hitrostjo 50 angleških milj na uro in sta nalašč zavozila v 75 metrov globok prepad. Obležala sta pod razbitim avtomobilom s polomljenimi udi. Mož je odvetnik, po imenu Folson, dočim je dami ime Salma Balthes. Odvetnik je bil v 30. letu, njegova krasna ljubica pa je bila nekaj starejša. Kaj je mladi par pognalo v smrt, je neznano. Ko so trupli dobili, je držala žena moža tesno okolo vratu.

Umetnost in književnost.

— **Iz pisarne slovenskega gledališča.** Z letošnjo otvoritveno predstavo je v zvezi skromna proslava dvajsete obletnice otvoritve slovenskega gledališkega poslojpa. Pred »Sodnikom zalamejskim« se bo svirala uvertura iz »Gorenjskega slavčka«, potem sledi slavnosten govor, zato bo trajala prireditve 20 minut dalje, nego naznanja gledališki list. — Še enkrat opozarjamo na Calderonovega »Sodnika zalamejskega«, s katerim se primerno slovesno odpravi sezona. Calderona še nismo slišali raz naš oder; intendantca je prepričana, da poda s tem klasičnim umotvorom vsem obiskovalcem gledališča globokega in trajnega vtiska.

— **Slovensko gledališče.** V torek, dne 1. oktobra se odpravi letošnja sezona s Calderonovim igrokazom »Sodnik Zalamejski.« Calderon spada med prve svetovne dramatičarje, njegov »Sodnik Zalamejski« je na repertoarju vseh odličnih gledališč, in po vsej pravici je pričakovati, da se tudi pri nas udomači in ostane stalna pridobitev za naš oder. Ravno nam Slovencem bi utegnili postati ta drama prava ljudska igra v najboljšem pomenu besede, zakaj po svoji ideji je kakor nalašč za nas pisana. Pedro Crespo, poštena kmečka grča, brani svojo čast proti vojaški nasilnosti in plemiški nadutosti ter ostane naposled kljub tragičnemu konfliktu moralno zmogovalec nad svojimi protivniki. — Okoli njega in njegove nčerke se vrsti v pisanem vrvežu cela množica markantno orisanih značajev — od robatega, a dobrodušnega generala, strastnega stotnika pa do viteza kavalrne postave Don Menda in njegovih slug, katerih graciozno-burleskni nastopi skrbe poleg veselega parčka Chispe in Rebollada za smeh. Karakterji se krečejo v burnih nastopih, resno dejanje je prepojeno z lubezljivim humorjem in ostro satiro, drama ima mnogo slikovitosti in nekaj organično vpletelih pevskih točk, z originalnimi kompozicijskimi mojstru Hrazdiru, tako da učinke vkljub visoko umetniškemu zasutku razvedrilno. Poskrbljeno je tudi za nove kulise, da se ne bodo kretali Španci med nürnbergskimi hišami.

— **Odborova seja »Matice Slovenske«** bo danes, dne 30. septembra 1912 ob 6. zvečer v društvenih prostorih. Dnevni red: 1. Poročila predsedništva. 2. Potrditev zapisnika. 3. Iz gospodarskega odseka. 4. Iz književnega odseka. 5. Poročilo tajnikovo. 6. Slučajnosti. — Dr. Fr. Ilešič, mp. predsednik.

Naše zadržno delovanje.

Trst, 27. septembra.

»Zarja« je bila objavila članek »Nekaj besed o zadržni organizaciji«, ki mi je dal povod, da napišem nekaj besed o zadržnem delovanju v Trstu. Ko sem bral omenjeni članek, sem prišel do prepričanja, da se res malo agitira med slovenskim delavstvom Trsta in okolice za naše konsumne zadržge, ki so v zadnjem času vkljub temu neverjetno napredovale.

»Zarja« je v zadnjih tednih priobčila izvleček iz letnega poročila, ki je vkljub veliki dragini jako ugodno za zadržnike, ker izkazuje čez 50 tisoč kron čistega dobička, katerega se razdeli med zadržnike kot letna dividenda.

Toda naše zadržge se ne zadovoljujejo z hipnimi uspehi, temveč si iščejo novih virov in dohodkov s katerimi bodo olajšali težko breme tržaškega delavstva. Naše zadržge odpirajo nova skladišča po raznih delih mesta in okolici. Tako je bilo odprto novo skladišče XVI. pri sv. Alojziju, ker so ondotni trgovci s svojimi cenami prisili delavstvo, da je začelo resno misliti, kako bi prišlo do svojega lastnega skladišča. In res se je začelo agitirati tako, da se je nabrato v kratkem času potrebno število članov, ki so jim konsumne zadržge odprle novo skladišče. In kaj se je zgodilo? — Trgovci, ki so do takrat neumljeno zvišavali cene živiljskim potrebščinam, so se kar naenkrat čez noč omečili in so začeli cene blagu znižavati. Toda vse zastoj! Delavstvo je spoznavalo njih igro in se ne da več varati, temveč vsak dan bolj pristopa v naše konsumne za-

držge, ker je uvidelo, da so ustanovljene edino v njegovo lastno korist.

Tako se godi tudi v ostali zgornji okolici, kjer je delavstvo prisiljeno nakupovati pri ondotnih trgovcih, ker so oddaljeni od mesta nekoliko kilometrov. Toda drugače stoji stvar v spodnji okolici, kjer je delavstvo bližje zvezano z mestom. Tako sem slišal, da se v kratkem odpre novo skladišče v Rojanu in na Vrdeci, kjer je že v obeh krajih skoro nabrano potrebno število članov, ker se je tudi v omenjenih okrajih delavstvo naveličalo previsokih cen od strani trgovcev.

Jako koristno bi bilo tudi skladišče v Barkovljah, ker bi koristilo ne samo sodrugom v Barkovljah, temveč tudi sodrugom iz Kontovelja in Proseka, katerih žene bi lahko na povratku iz mesta nakupile vse potrebno za hišno porabo. Slišal sem, da se je že začela agitacija med barkovljaškimi sodrugi, da čim prej nabere potrebno število članov ter da dobe svoje zadržno skladišče. Tudi naš Sv. Križ, ki rapidno napreduje v vsakem oziru, noče zaostati za drugimi, ker je dosedaj vedno ponosno prednjačil tržaški okolici v socialističnem napredku. Zato naj prednjači tudi v gospodarskem osamosvojenju! Pred kratkim se je vršil tamkaj zadržni shod, na katerem se je vpisalo lepo število zadržnikov, in tako lahko upamo, da se v kratkem tudi tam odpre skladišče naših konsumnih zadržg.

Med tolikimi uspehi, ki so ga dosegle naše konsumne zadržge, mi je tudi zabeležiti najnovejši, ki so ga dosegle z otvoritvijo skladišča za obleko in sploh oblačilne potrebščine. To je uspeh, ki si ga nismo mogli niti od daleč misliti. Skladišče se je odprlo v sredo dne 18. septembra in je do ponedeljka dne 23. septembra inkasiralo svoto K 6955. 83, kar bi se razdelilo na posamezne sledeče: v sredo K 1127.79, v četrtek K 1084.57, v petek K 977.84, v soboto K 2394.96, v ponedeljek K 1370.67. To so številke, katerih ne more izkazati nobeno skladišče slične robe v Trstu. S tem je tržaško delavstvo pokazalo, koliko zna ceniti važnost svojih ustanov. Mi priporočamo delavcem članom konsumnih zadržg, da se pridno poslužujejo tega najnovejšega skladišča, ki je ustanovljeno edino v njih korist, in to tem bolj, ker prodaja isto blago skoraj za 10% ceneje od drugih trgovcev. Pri tej priliki opozarjamo člane konsumnih zadržg, da imajo pravico posluževati se vseh skladišč, ustanovljenih po konsumni zadržgi.

Vam pa, ki niste še člani, svetujemo, da se čimprej vpišete; delež K 20 lahko plačate v majhnih tedenskih ali večjih mesečnih obrokih, ker s tem koristite ne samo sebi in svoji družini, temveč koristite obenem splošnosti in pomagajte do čimprejšnje osvoboditve produktivnih sredstev potom proletariata. In s tem pobijate našega največjega izkoriščevalca — kapitalizem.

Priporočamo nedeljskemu občnemu zboru konsumnih zadržg, da se bolj podrobno peča z razširjenjem skladišč po tržaški okolici.

Veritas.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska Tiskarna« v Ljubljani.

Tobakarne oziroma prodajalne »Zarje« v Trstu so:

Južni kolodvor.

Ficke, Kasel Silos pred vhomom v prosto luko.

Moze, ulica Miramar 1.

Beden, ulica Madonnina št. 2.

Gostilna Internacional, ulica Giovanni Bocaccio št. 25.

Lavrenčič, trg pred Kasarno (Piazza Caserma).

Pipani, ulica Ponte della Fabra.

Gramaticopulo, Piazza Barriera.

Bruna, ulica del Rivo.

Raitinger, Riva Grumola št. 20.

Hoeltl, trafikna na državnem kolodvoru.

Bajc, ulica Geppa.

Kovač Antonija prodajalna v Sv. Križu.

Muraro Matej, Via Sette Fontane 14.

Geržina, Rojan.

Benussi, Greta.

Skladišče II. kons. zadrug na Belvedere.

Artuš, Belvedere 57.

Sekovar, Piazza Caserma.

Železnato vino s kinko

lekarnarja Piccolli-ja v Ljubljani

Dunajska cesta

krepla malokrvne, nerвозne, valed bolezni oslabele osebe, blede, slabotne in bolchave oroke, ena pol- literka steklenica 2K, tri steklenice K 660. Poština in zavojnina prosta.

Železnato vino lekarnarja Piccolli-ja v Ljubljani vsebuje v resnici in vedno navedeno množino železa, zama neoporečno zdravilno vrednost in prednjači zama raditega vsem drugim železnatim izdelkom.

Najnovejše! Najnovejše!

Maksim Gorkij

„Mati“.

Cena K 4.—.

To pohvalno delo slavnega ruskega pisatelja je izšlo te dni. Dobiva se po vseh knjigarnah, kakor tudi v založbi »Zarje« v Ljubljani, ki je knjigo založila in izdala.

Martin Kralj A. Zupančič

književno

čevljar in izdelovalec gornjih del Ljubljana, Wolfova ulica 12

v Ljubljani, Slomškova ul. 31.

se priporoča za vsa v svojo stroko spadajoča dela, ki jih izvršuje hitro, točno in solidno.

Slavneni občinstvu vjadno priporočam svojo knjigovoznico za prijazna nasočia vsakovrstnih v mojo stroko spadajočih del, ter pačiče za solidno in točno posrečbo.

Konzumno društvo za Ljubljano in okolico

vpisana zadruga z omejeno zavezo

ima doslej deset prodajalen in sicer:

Ljubljana: Sodna ulica 4;

„ „ Krakovski nasip 10;

„ „ Vodmat, Bohoričeva ulica;

Siška: Kolodvorska cesta (v lastni hiši)

Celovška cesta 1;

Vič-Glince: Tržaška cesta;

Jesenice: „pri Ferjanu“;

Jesenice-Fuzine: na Savi, „pri Mengerju“;

Koroška Bela: „pri Pristavcu“;

Tržič: „Pot na Bistrico“.

Lastna pekarna je v Siški, Celovška cesta 1. — Osrednja pisarna: v Siški, Kolodvorska cesta 56 (v lastni hiši), kjer je tudi glavno skladišče.

V Ljubljani je za pisma: poštni predal 13 (na glavni pošti) ter nabiralnik v prodajalni, Sodna ulica 4. — Cekovni in klerinski račun za denarni promet: št. 75.383 c. kr. poštne hranilnice.

Član društva lahko postane vsakdo, ki je svojepraven. Za pristop se je oglašiti bodisi v kaki prodajalni bodisi v pisarni. Pristopnina znaša 1 K delež 30 K.

Dosedaj so člani prejeli čistega dobička:

leta 1909. K 2035.— (prvo leto)

„ 1910. „ 11365-25

„ 1911. „ 16610-45

Skupaj K 30010-70

Tranžne vloge zadržnikov se obrestujejo po 5 odstotkov od dne vloge do dne dviga. — Hranilne vloge se sprejemajo v pisarni kakor tudi v prodajalnah proti potrdilu podpisanem po najmanj enem člani narčelstva ter prodajalničnega poslovodje.

Nadzorstvo.

Načelstvo.

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev v Ljubljani

R. Z. Z. O. Z.

se priporoča cenjenemu občinstvu pri nabavi vsakovrstnega pohišstva, ki ga izdeluje v lastni, najmoderneje opravljeno tovarni na Glincah pri Ljubljani. ::

Priporoča se tudi za vsa druga v mizarstvo stroko spadajoča dela. ::

Delo je vedno solidno, točno in prav poceni.

Proračune se dopolnje na zahtevo brezplačno v najkrajšem času. ::

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 8 v. v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.

Pirnat, Kolodvorska cesta.

Zupančič, Kolodvorska cesta.

Blaž, Dunajska cesta.

Sterkovič, Dunajska cesta.

Fuchs, Marije Terezije cesta.

Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.

Šubič, Miklošičeva cesta.

Senk, Resljeva cesta.

Kanc, Sv. Petra cesta.

Treo, „ „

Kušar, „ „

Podbo, „ „

Bizjak, Bahoričeva ulica.

Remžgar, Zelena jama.

Sveteč, Zaloška cesta.

Sešark, Selenburgova ulica.

Suhadole Anton, Zelena jama 50.

Dolence, Prešernova ulica.

Pichler, Kongresni trg.

Ušeničnik, Dovsky ulica.

Wisjak, Gospodska ulica.

Kleinstejn, Jurčičev trg.

Stiene, Valvazorjev trg.

Košir, Hilsnerjeva ulica.

Sušnik, Rimska cesta.

Klanšek, Tržaška cesta.

Elsner, Kopitarjeva ulica.

Blaznik, Stari trg.

Kustrin, Breg.

Sever, Krakovski nasip.

Državni kolodvor.

Križaj in Kotnik, Siška.

Likar, Glinca.

Jezeršek, Zaloška cesta.